נען, פסח תשכ"ג-1963

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה

רם הודע כי לך יום אף לך לילה

שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה

תאיר כאור יום חשכת לילה

אליהו הנביא

אליהו התשבי

אליהו הגלעדי

במהרה יבוא אלינו עם משיח בן דוד.

חסל סדור פסח

כהלכתו ככל משפטו וחוקתו;

כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו

קרב נהל נטעי כנה פדויים לציון ברנה.

שאי סביב עיניך וראי,
כלם נקבצו באו לך.
בניך מרחוק יבואו,
ובנותיך על-צד תאמנה.

אז תראי ונהרת,
ופחד ורחב לבבך:
מי אלה כעב תעופינה,
וכיונים אל ארובותיהם.

כי לי איים יקוו ואניות תרשיש
להביא בניך מרחוק,
ופתחו שעריך תמיד
יומם ולילה לא יסגרו.

על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו. המזכירים את הי אל דמי לכם; ואל תתנו דמי לו, עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהילה בארץ.

לכו ונבנה

את חומת ירושלים ולא נהיה עוד חרפה! נקום ובנינו!

הנה ימים באים

ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע
והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה;
ושבתי את שבות עמי ישראל ובנו ערים נשמות וישבו
ונטעו כרמים ושתו את יינם ועשו גנות וכלו את פריהם;
ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם!

בשם כל אחי יושבי תימן
נדחי ציון בערב!
בשם כל בן עם עמו נאמן
באנו לאמור שלום רב;

שלום רב לך ממעמקים
שלום שלום עד בלי די!
שורי בנים ממרחקים
קרית ציון, עמך חי!

קצרי תבל אם נדדנו
לבותינו יערגו לך
אל מול הרך התאחדנו,
יושיט ידו אח אל אח!

זה היום קוינו לו עורי עורי;
התנערי מעפר קומי
לבשי בגדי תפארתך
קומי עורי בת ציון
עורי עורי!

מזרח ישראל יקבצנו ושמרו כרועה עדרו;
עוד תטעי כרמים בהרי שומרון נטעו נוטעים וחללו.

הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר
הלכו שם וקבצתי אותם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם;
ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ:

כי בשמחה תצאון ובשלום תובלון, ההרים והגבעות
יפצחו רנה
ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה,
צהלי ורוני יושבת ציון הללויה!

יצאנו לשנות פני העולם, לשים קץ לשעבוד אדם באדם. מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד ראשון הוצת בלב העבד. מתי הרימונו את הדגל? בשעה שהתקומם המשפל הראשון נגד משפילו. בכל מערכות האנושות לחרות שם היינו. בכל שדה קטל של מדוכאים, בכל "יציאת מצרים" של כל העמים וכל הדורות. אנו לא ננמיך את הדגל. עד בוא היום והיה דגלנו לדגל החברה המשוחררת, עד יקום האדם במלוא קומתו ויתגלה לעין כל באור הנצחים הצפון בו, כשדעתו רחבה, לבו טהור, ידיו נאמנות וחייו - חופש וצדק, וכבוד כל האדם ראש פנה לחברה הנגאלת.

בוא יבוא היום ההוא!

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה
את חללי בת עמי.

מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה
יש שכר לפעולתך ושבו מארץ אויב.

עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל
יש תקוה לאחריתך ושבו בנים לגבולם.

ליל שמורים הוא לכל בני ישראל לדורותם!

היתה עלי יד ה' ויוציאני ברוח ה'
ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות; והעבירני עליהם
סביב סביב והנה רבות מאד על פני הבקעה והנה יבשות
מאד; ויאמר אלי, בן אדם התחיינה העצמות האלה ואומר ה'
אלהים אתה ידעת; ויאמר אלי הנבא על העצמות האלה ואמרת
אליהם העצמות היבשות שמעו דבר ה'; הנה אני מביא בכם רוח
וחייתם; ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר וקרמתי
עליהם עור ונתתי בכם רוח וחייתם וידעתם כי אני ה';
ונבאתי כאשר צויתי ויהי קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו
עצמות עצם אל עצמו; וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה
ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם; ויאמר אלי הנבא
אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כה אמר ה' אלהים,
מארבע רוחות בואי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו; והנבאתי
כאשר צוני ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו על רגליהם חיל
גדול מאד מאד; ויאמר אלי בן-אדם העצמות האלה כל בית
ישראל המה, הנה אומרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו
נגזרנו לנו; לכן הנבא ואמרת אליהם כה אמר ה' אלהים הנה
אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי
אתכם אל אדמת ישראל.

שפך חמתך אל הגויים
אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו;
כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו;
שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם;
תרדף באף ותשמידם מתחת שמי ה'.

ראי אדמה כי היינו בזבזנים עד מאד!

בחיקך מלון ברכה, מעון סתר, זרע ממנו... לא עוד פניני זגוגיות של כוסמת, זרע חטה כבדה, גרגר שעורה חתול כהס, שבלת שועל חרדה. ראי אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד. פרחי פרחים בך ממנו רעננים ובהוד אשר נשקתם השמש מנשיקתה ראשונה מצניע הן עם יפה קלח קסורת כוסו נכונה, ועד שידעו צהרים בעצם הצער התם ובפרם רוו טל של בוקר בחלומות אור נבסס, הא לך הטובים בבנינו, גוער טהר חלומות, ברי לב, נקיי כפים, טרם תלאת אדמות וארג יומם עודו שתי, ארג תקוות יום יבוא אין לנו טובים מכל אלה. את הראית ואיפה ואת תכסי על כל אלה. יעל הצמח בעתו מאה שערים הוד וכח קודש לעם מכורתו, ברוך קרבנם בסוד מות, כופר חיינו בהוד... ראי אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!

ולקחתי אתכם מן הגויים, וקבצתי אתכם מכל
הארצות, והבאתי אתכם אל אדמתכם, ונתתי לכם לב חדש,
ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם
ונתתי לכם לב בשר, וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא
אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו; אלא שבכל דור ודור
עומדים עלינו לכלותנו; והקב"ה מצילנו מידם.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו
הוא יצא ממצרים.

חלום חלמתי נורא מאד
אין עמי, עמי איננו עוד;
בצעקה קמתי אהה! אהה!
אשר חלמתי בא לי בא;

הרה אל ברמה! אקרא רתת
על מה ולמה עמי מת
נערים, זקנים גם נשים וטף
כבר אינם, אינם ספקו כף!

כה אבך ביגוני
גם יום גם ליל
על מה רבוני
ולמה אל.

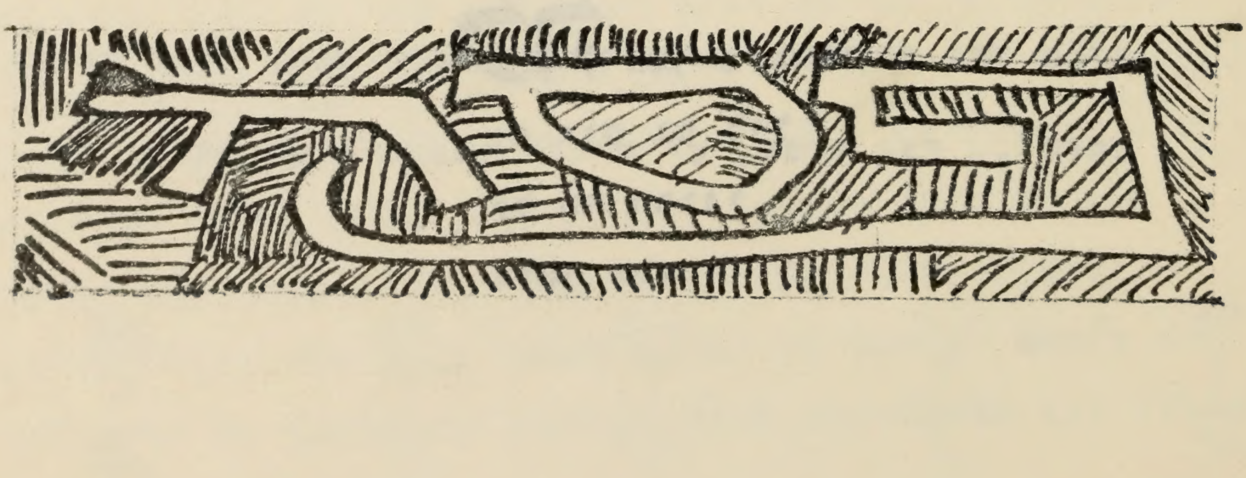
קומו תועי מדבר, צאו מתוך השממה,
עוד הדרך רב עוד רבה המלחמה

רב לכם לנוע, לנוד בערבה
ולפניכם פרושה דרך גדולה רחבה

קומו אפוא נדים עזבו את השממה
אך אל יעל קולכם דרכו עוז בדממה

פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר
לך היום אל ארץ חדשה אתה עובר

זכור את היום הזה
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים !

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים. ויצמא
העם למים וילן העם על משה ויאמר: למה זה העליתנו
ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא?

ויבכו בני ישראל ויאמרו: מי יאכילנו בשר!
זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, את הקישואים ואת
האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים, ועתה
נפשנו יבשה -

וישלח משה אנשים לתור את ארץ כנען. ויאמר
אליהם: עלו זה בנגב ועליתם את ההר, וראיתם את הארץ
מה היא, ואת העם היושב עליה - החזק הוא הרפה, המעט
הוא אם רב, ומה הארץ אשר הוא יושב בה - הטובה היא אם
רעה, ומה הערים אשר הוא יושב בהנה - הבמחנים אם במבצרים,
ומה הארץ - השמנה היא אם רזה, היש בה עץ אם אין, והתחזקתם
ולקחתם מפרי הארץ.

והימים ימי בכורי ענבים. ויעלו ויתורו את הארץ
ממדבר צין עד רחוב, לבוא חמת. ויבואו עד נחל אשכל,
ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשנים,
ומן הרמונים ומן התאנים.

וישובו מתור הארץ ויספרו ויאמרו: באנו אל הארץ
אשר שלחתנו, וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה - אפס כי עז
העם היושב בארץ, והערים בצורות גדולות מאד, וגם ילידי
הענק ראינו שם. לא נוכל לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו.
ויהס כלב בן-יפונה את העם אל משה ויאמר:
עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה!

בצאת ישראל

ממצרים בית יעקב מעם לועז

היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו.

הים ראה וינס, הירדן יסוב לאחור,

ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן.

מה לך, הים, כי תנוס, הירדן, תיסוב לאחור,

ההרים, תרקדו כאילים, גבעות כבני צאן?

מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב,

ההופכי הצור אגם מים, חלמיש למעינו מים.

ים ליבשה נהפכו מצולים.

שירה חדשה שיבחו גאולים.

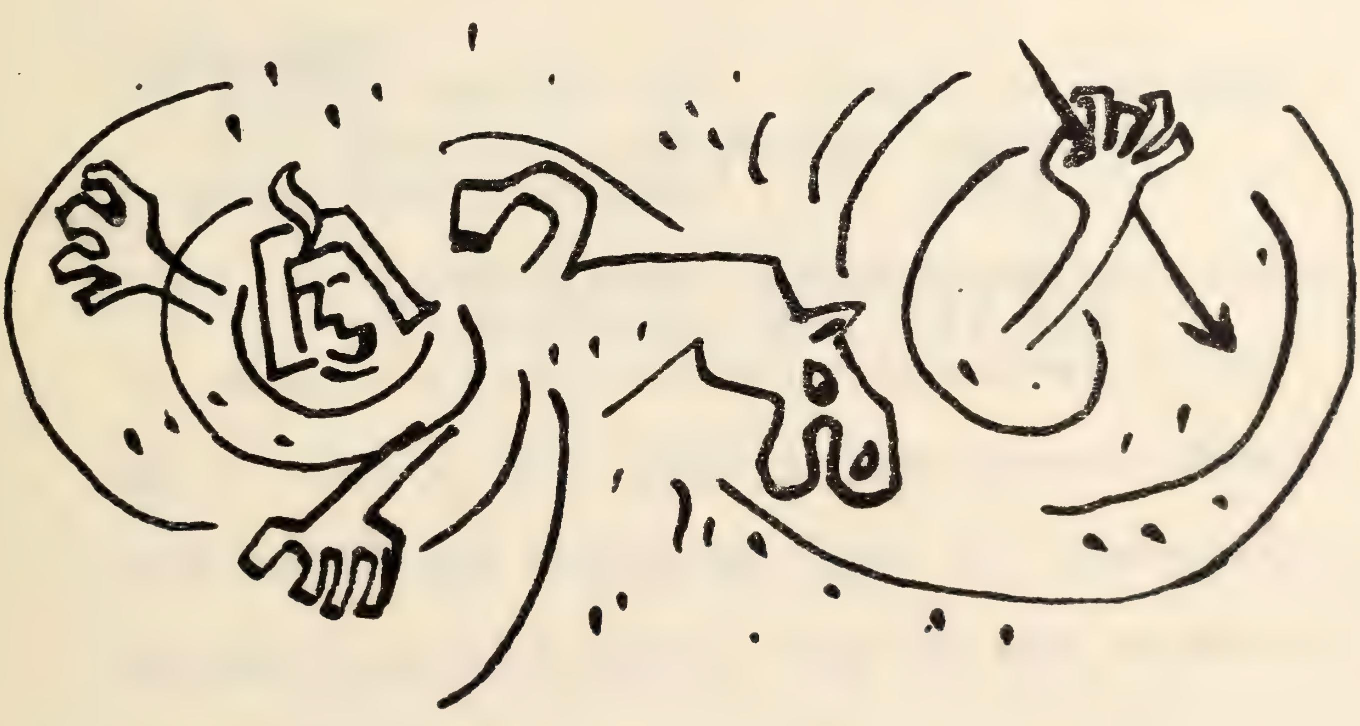
פסח בת קול תישמע מהרים,

ישראל נושע תשועת עולמים.

ויאמר משה אל העם: אל תיראו, כי אשר ראיתם
את מצרים היום, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם.

ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה, והמים להם
חומה מימינם ומשמאלם. וירדפו מצרים ויבואו אחריהם
כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים. וישובו המים
ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם
בים. לא נשאר בהם עד אחד.

אשירה לה' כי גאה גאה, סוס ורוכבו רמה בים.

החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה. ויקחו להם איש שה לבית אבות, שה לבית. וככה תאכלו אותו: מתניכם חגורים, נעליכם ברגליכם, ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון.

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

וישא העם את בצקו טרם יחמץ, משארותם צרורות בשמלותם על שכמם. ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות, כי לא חמץ, כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

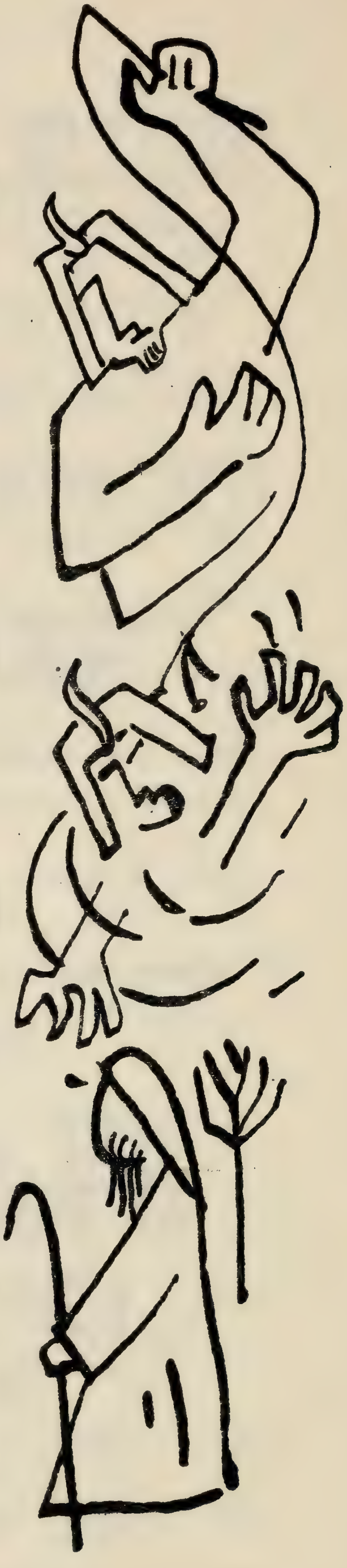
ויהפך לבב פרעה ועבדיו ויאמרו: מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו.

וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על הים, וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאד. ויאמרו אל משה: המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר? הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר: חדל ממנו ונעבדה את מצרים, כי טוב לנו עבוד את מצרים ממותנו במדבר!

ועתה לך בוא מצרימה ובאת, אל הנענים והאמללים ואל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם כי עבדים הם, והם - לא יבינו, כי אמללים הם, והם - לא ידעו, כי גדול ענים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם, והם - לא יאמינו. ופקחת עיניהם בחוזק יד על כל לחצם ועל כל ענים וגאלת אותם. ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך ומקרב כל העם אשר מסביב אשר רע ומר להם והיית לאב המון אדם רב ולראש שבטין ועשית מן התולפים - אדם, ומן האדם - עם ומעפרות חול - ארץ.

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה, ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ד' מארץ מצרים.

היום אתם יוצאים בחודש האביב!

מהר, משה, צוה פרעה:
שלח נא את עמי!
מצות האל אמור נא לו:
שלח נא את עמי!
קומה, לך נא
אל כבד הלב הרע,
צו לו בשמי:
שלח נא את עמי!

הגיע ישראל לים,
שלח נא את עמי!
טבעו מצרים עם רכבם;
שלח נא את עמי!
זהו (זה הוא) סוף
כבד-הלב ההוא;
ככה (ככה) כן
תמיד יאבדו.

ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך. וימררו את
חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את
כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך. ויהי בימים הרבים ההם
וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו
ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה.

עבדים היינו, עתה בני חורין.

ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם. וירא
איש מצרי מכה איש עברי מאחיו, ויך את המצרי. וישמע
פרעה את הדבר הזה ויבקש להרוג את משה, ויברח משה וישב
בארץ מדין ויהי רועה את צאן יתרו.

וינהג משה את הצאן אחר המדבר. וירא והנה
הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל. ויקרא אליו אלהים
מתוך הסנה ויאמר: אל תקרב הלום, של נעליך מעל רגליך,
כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא. ויאמר ד':
ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, ואת צעקתם שמעתי
מפני נוגשיו, כי ידעתי את מכאוביו. ועתה לכה והוצא
את עמי ישראל ממצרים.

עבדים היינו לפרעה במצרים. ויוציאנו ד' אלוהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספּר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו: ראובן שמעון לוי ויְהודה יששכר זבולון ובנימין דן ונפתלי גד ואשר. ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים.

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, ותמלא הארץ אותם. ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, ויאמר אל עמו: הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו פן ירבה, והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו, ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם, ויבן ערי מסכנות לפרעה, את פתום ואת רעמסס, וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, ויקוצו מפני בני ישראל.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ:

הנני מוכן ומזומן לקים המצוה לספר ביציאת מצרים יחד עם כל בית ישראל.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים. מעבדות לחרות, מיגון לשמחה, מאבל ליום טוב, מאפלה לאור גדול ומשעבוד לגאולה.

כל דכפין ייתי וייכול, כל דצריך ייתי ויפסח. לשנה הבאה בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

מה נשתנה
הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה;
הלילה הזה כולו מצה?

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות;
הלילה הזה מרור?

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת;
הלילה הזה שתי פעמים?

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין;
הלילה הזה כולנו מסובין?

אביב אביב הגיע
הוריק שדה גם כר
כל עין הוא מפתיע
בשלל פרחי הבר

מעל נטוי רקיע
מרהיב בתכול עמוק
למטה ים ירגיע
ישלו הוא כתינוק

ואור כה רב וזוהר
ודומיה סביב
מבריק מזיו מטוהר
עולם נאה חביב
אביב

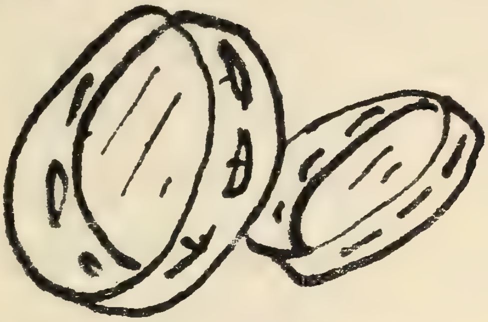
ניבים דוברים אלי
זרעינו במענית לבב,
ויום יגיע והיינו
לשבלי זהב.

וילד רך יבוא אליך
פרחי דגן לבור
והלך דל במלילותיך
רעבוננו ישבור.

חרוש חורש וזרע זורע
במענית הלב
ובואו בואו זר ורע
לחג קציר קרב.

לקראת אביב נרון בקול
נכה בתוף נרנה מחול
חשיש נשמת כל חי
אשר זרע יגיל ישיר
כי בא קרב מועד קציר
גמל יבול שדי

לקראת אביב היטיבו רון
אדם וניר כרים וצאן
כי בר מלאו שדות
לקול חליל רועים עלז
ישמח העדר על הגז
ישא רגליו ירקוד

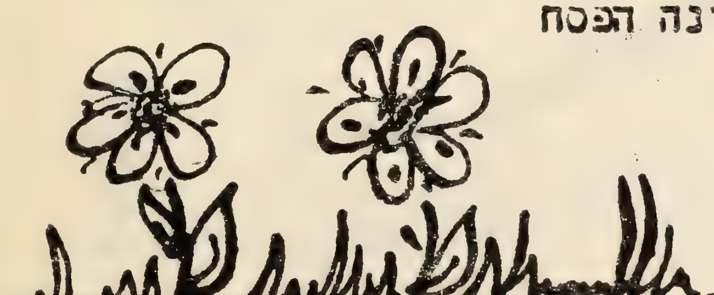

עומר עומר תבואה חדשה
נאגד אגדים בר בר
נאלם אלומות בבר

בשורה טובה הבאתי
כי הגן נמלא אורה
וביער ובחורש
כל צפור אומרה שירה.

כי בכל פינה הפסח
את ריחו הטוב נותן
ואביב כבר בארצנו
זמן חרות וגיל וחן

מה יפית האביב
בשדה באחו
הציצים יפרחו
צהלת חיים סביב
מה יפית האביב
מה נעמת האביב

מה יפית העולם
ים דגן שוח
יך גלים ברוח
ומאירים פני האגם
מה יפית העולם
מה נעמת העולם

מה יפית בוקר אור
כל ענף כל עשב
יגמעו טל כסף
ישתו טל יפיצו מור
מה יפית בוקר אור
מה נעמת בוקר אור

העולם

בזכותו של מי קיים
בזכותם של נצנים
בשדות ובגנים
ביערות ועל שפת אגם
בזכותם קיים

העולם

בזכותו של מי קיים
בזכותם של תינוקות
בבתים ובסוכות
בכל מקום אשר הם שם
בזכותם קיים

העולם

בזכותו של מי קיים
בזכותם של פרפרים
בשדות ובכרים
באביב ובקיץ חם
בזכותם קיים

העולם

בזכותו של מי קיים
בזכותם של קטנטנים
בכל מקום בכל הזמנים
ובזכות קטני עולם
העולם קיים

הגיע ליל פסח

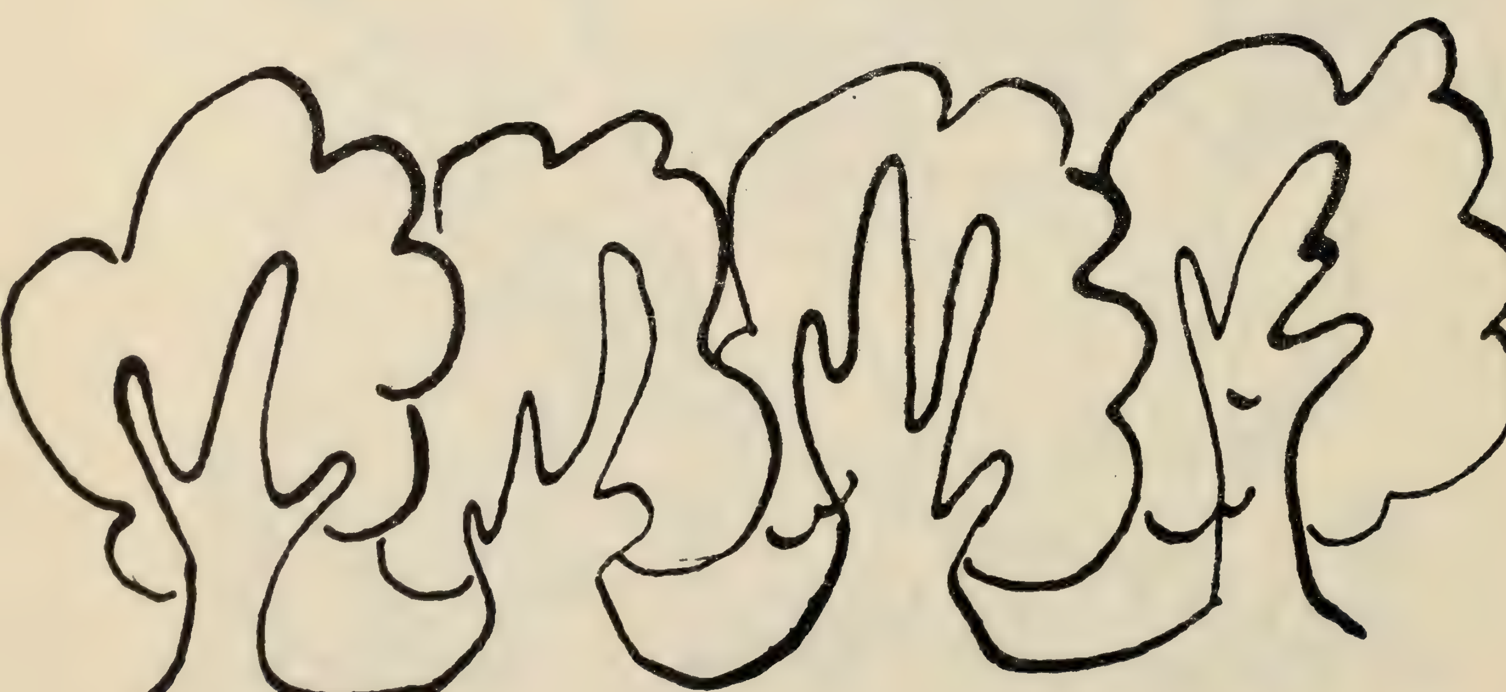
הלילה הזה כל העולם כולו
אומר בו הלל. הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים.

טל צוה שנה טובה ומעוטרת פרי הארץ לגאון ולתפארת
בטל

טל נופף עלי ארץ ברוכה ממגד שמים שבענו ברכה
בטל

טל יעסיס צוף הרים זמרה נגעים וקול נרים
בטל

מי שיוצא בימי ניסן ורואה אילנות שמלבלבים אומר:
ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות
טובות ואילנות טובים להתנאות בהם בני-אדם.

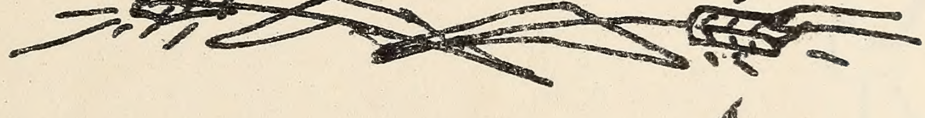
כי הנה הסתיו עבר
הגשם חלף לו.

הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח.

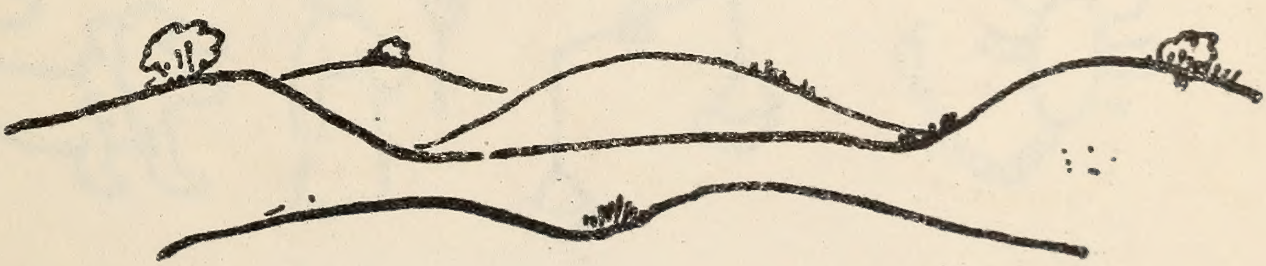
דודי לי ואני לו הרועה בשושנים.

נצא השדה נלינה בכפרים. נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פיתח הסמדר הנצו הרמונים.

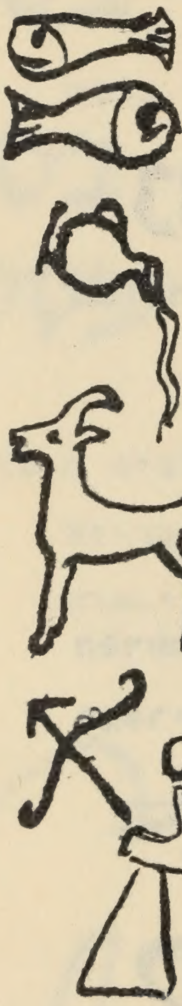
אל גינת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל, לראות אאאאא הפרחה הגפן, הנצו הרמונים. לכה דודי נצא השדה נליגה בכפרים נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן פיתח הסמדר.

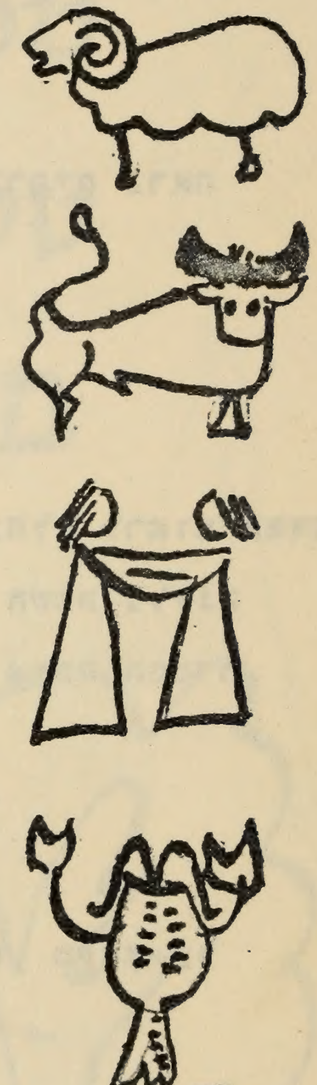

קול דודי הנה זה בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות.

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. בחדש הראשון בארבעה-עשר לחדש בין הערבים פסח. והיה היום הזה לכם לזכרון וחגתם אותו לדורותיכם חקת עולם תחגהו. שמור את חודש האביב. ועשית פסח.

בוא ואשק לך בני האדם
עם ירק שדות ושמים של אור
גופך לא רוחץ עוד מחלאה ודם
אך לבך מפרכס מזכך וטהור

בוא ואניף אותך מטה ורום
ולארבע הרוחות לידתך אבשר
נבטו שבלים במרחב ויש יום
והידד הקוצרים מלבבך ינסר

